

En de groeten van Sandino

Ziek

"Sandinisten bombarderen mis-
kitos." Een bericht in de Noord-
amerikaanse pers. Roept on-
middellijk associaties op met
plat gebrande dorpen, huilende
kinderen, verschroeide aarde.
Lijkt te bevestigen dat de sandi-
nisten ordinaire moordenaars
en doorgewinterde racisten
zijn, ondanks hun vrome praat-
jes. Ogenschijnlijk objectieve
informatie.

In werkelijkheid blijkt het om
een uiterst gemakkelijk te ach-
terhalen — al dan niet opzette-
lijke (wie zal het zeggen?) —
fout te gaan van een Noord-
amerikaanse journalist, wiens
kennis van het Spaans kenne-
lijk nogal beperkt is. Want wat
staat er in Managua in de krant:
"Wij gaan de *musketen* bom-
barder", en daarmee wordt
beslist niet een bevolkings-
groep bedoeld, maar het mug-
gensoort *aedes aegypti*. Onjuis-
te berichtgeving, derhalve. Het
kwaad is echter al geschied: de
publieke opinie in de Verenigde
Staten is ongetwijfeld opnieuw
gesterkt in de overtuiging dat
de sandinisten gevaarlijke com-
munisten zijn, tegen wie niet
hard genoeg kan worden opge-
treden.

Zo simpel ligt dat.

Waarom moeten er in vredes-
naam muggen "gebombar-
deerd" worden in een land dat
immers al meer dan genoeg on-
der oorlogsgeweld te lijden
heeft? Het betreft hier een mili-
taristische uitdrukking voor het

vanuit de lucht met behulp van
spuitvliegtuigjes bestrijden van
muggen, die overbrengers zijn
van een virus dat de ziekte
"dengue" veroorzaakt. Deze
ziekte is uitgegroeid tot een na-
tionale ramp. Zeker de helft
van de bevolking is er al slach-
toffer van geworden. Sprekend
uit eigen ervaring kan ik getui-
gen dat de ziekte bepaald niet
zachtzinnig met haar slachtof-
fers omspringt en hen minimaal
een week uitschakelt. In de
volksmond heet zij dan ook de
"quebradora", dat wil zeggen,
de "breekster". Je voelt je in-
derdaad geradbraakt. Naast fysiek leed veroorzaakt
de ziekte echter ook economi-
sche problemen. Men hoeft
geen ekonoom te zijn om in te
zien dat het gigantisch ziekte-
verzuim een forse aderlating
voor de toch al zwakke ekono-
mie is.

Een geluk bij een ongeluk is
nog dat de ziekte met louter
rust en citroensap bestreden
kan worden en geen dure medi-
cijnen vereist.

Dit ligt echter anders wanneer
men voor de tweede maal met
het virus besmet raakt. De ge-
volgen kunnen dan zo ernstig
zijn dat opname in een zieken-
huis en het innemen van medi-
cijnen noodzakelijk is, ja zelfs
kan de afloop fataal zijn. Tot op
heden zijn tien mensen (dat
zouden er in de Nederlandse
verhoudingen vijftig zijn) aan
dengue overleden en het einde
is nog niet in zicht.

Behoorlijk gealarmeerd is het
ministerie van gezondheids-
zorg onlangs begonnen met
een massale bestrijdingscam-
pagne. Duizenden brigadistas
zijn opgeleid om in alle huizen
van het bijna één miljoen men-
sen tellende Managua — het
centrum van de epidemie — gif
aan te brengen; via de media
worden de bewoners opgeroe-
pen vuilnis te verbranden en
stilstaand water in plassen, ou-
de autobanden, lege Coca Cola-
flesjes, vaten, hollen in bomen,
etc. te verwijderen, om dat dit
water de favoriete broedplaats
van de larven is. Ziekenhuizen
en fabrieken worden bespoten
en zelfs vanuit de lucht wordt
de stad besproeid met een ver-
delgingsmiddel. Een miljoenen
córdobas vergende inspanning
in een land waar de ekonomie
geen enkele spankracht heeft.
De laatste weken staan de kran-
ten er vol van en de zorgen
over AIDS — ook hier een veel-
besproken thema na de uitlatin-
gen van de (inmiddels overle-
den) acteur Rock Hudson —
zijn naar de achtergrond ver-
drongen. De berichtgeving
over AIDS was uiterst sensatio-
neel en riep dan ook commen-
taar op van mensen die erop
wezen dat er in Nicaragua
vooral nog honderden kinde-
ren aan diarree overlijden, ter-
wijl de aanwezigheid van AIDS
niet eens is aangetoond. Boven-
dien is diarree een ziekte die
eenvoudig te voorkomen en te
genezen is, mits de sociaal-eko-
nomische omstandigheden van
grote delen van de bevolking
verbeteren. Momenteel krijgt
echter noch AIDS noch diarree
veel aandacht, dengue trekt al-
le publiciteit.

Hoe heeft het zover kunnen ko-
men met de dengue?

Een eerste stap lijkt mij die van
zelfkritiek te moeten zijn.

Het ministerie van gezond-
heidszorg heeft zo'n half jaar
gewacht voor het eindelijk tot
het nemen van maatregelen
overging. Een veel te trage
reactie met alle kwalijke gevol-
gen van dien.

Voorts heeft men de in het ka-
der van de malaria-preventie
periodieke bestrijding van de
larven in de woningen sinds
1983 gestaakt. De zich uit de
larven ontwikkelende muggen

zijn overbrengers zowel van
malaria als van vier typen den-
gue. Ongetwijfeld uit geldge-
brek en vanwege het bestaan
van talloze andere prioriteiten
heeft men de periodieke ver-
nietiging van de larven stopge-
zet, maar dat bewijst zich nu als
verkeerde zuinigheid. De huidi-
ge kosten aan bestrijdingsmid-
delen en aan produktieverlies
zullen veel hoger zijn dan die
van een regelmatige preventie-
ve bestrijding.

Blijft de vraag waar de ziekte
vandaan komt. Aanvankelijk
gingen er geruchten dat de Cu-
banen de ziekte hier gebracht
hebben. Geen onzinnige ge-
dachte, omdat Cuba in 1981 ge-
teisterd werd door een dengue-
epidemie en er veel reizigers-
verkeer is tussen Cuba en Nica-
ragua. Cubaanse epidemiolo-
gen hebben echter aangetoond
dat de ziekte in Cuba op raad-
selachtige wijze spontaan op
drie, honderden kilometers van
elkaar verwijderde plaatsen uit-
brak en dat er aanwijzingen
bestaan dat er sprake is van
bacteriologische oorlogvoering
van de zijde van de nabij gele-
gen Verenigde Staten.

Juist vanmorgen stond er hier
in de krant dat ook in Nicara-
gua een onderzoek gestart
wordt naar de herkomst van de
dengue om uit te zoeken of er
al dan niet sprake is van bacte-
riologische agressie. Die is na-
melijk "niet nieuw en allesbe-
halve geheim", zoals president
Daniel Ortega zei op een verga-
dering met mensen die werk-
zaam zijn in de gezondheids-
zorg. Hij heeft gelijk. Vietnam
bij voorbeeld, kan bogen op
een rijke ervaring met de ge-
volgen van chemische en bac-
teriologische oorlogvoering
door de Verenigde Staten.
Waarom zou de regering Rea-
gan niet opnieuw haar toe-
vlucht kunnen nemen tot deze
beproefde methode, die boven-
dien veel eleganter is dan een
militaire interventie? Een ziek
makende gedachte, waarvan ik
slechts hoop dat die een waan
is.

Ineke Bakker